

Розділ 4

Макроекономічні механізми

УДК 66.012+338.242

О.А. Кириченко, І.В. Кудря

Забезпечення економічної безпеки підприємства на базі вдосконалення управлінського обліку

У статті досліджені проблеми економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності з точки зору використання ефективних технологій. До таких технологій віднесено управління витратами на базі управлінського обліку. Розкрито етапи розвитку та становлення управлінського обліку, його зв'язок з економічною безпекою підприємства і шляхи вдосконалення управлінського обліку як передумови забезпечення економічної безпеки підприємства.

Ключові слова: економічна безпека підприємства, управління витратами, управлінський облік, собівартість, контролінг.

Постановка проблеми

Труднощі обговорення проблеми впливу формування управлінських витрат та технології управлінського обліку в системі економічної безпеки підприємства обумовлені тією обставиною, що впровадження управлінського обліку в практичну діяльність підприємств в Україні відбувалося в умовах тривалих дискусій між прибічниками і супротивниками цього обліку. На цьому етапі можна виходити з того, що обліковою громадськістю України управлінський облік сприйнятий і дискусії про прийняття або неприйняття його вже у минулому. Ще у 1997 році академік М.Г. Чумаченко писав, що неприйнятність ідеї управлінського обліку нашими фахівцями можна віднести до певного консерватизму. І якщо не одне покоління бухгалтерів у нас виросло без поділу бухгалтерського обліку на фінансовий і управлінський, то для них цілком виправданий цей стан як «явище природи», яке неможливо змінити [20].

У нинішніх умовах, коли масово банкрутують підприємства і більша половина з них не витримує конкуренції, не слід доводити доцільність освоєння управлінського обліку, а обговорювати і пропонувати напрями його вдосконалення з метою підвищення рівня економічної безпеки суб'єктів господарювання. Методологія обліку витрат на виробництво в Україні ґрунтується на інтегральній системі бухгалтерського обліку, коли фінансовий і управлінський облік використовують одні й ті самі документи, але різного призначення. Схожість цих двох підсистем обліку обумовлена тим, що окремі елементи фінансового обліку властиві також управлінському: використання даних фінансового обліку в управлінському, що вимагає розроблення єдиних правил збору первинних даних; оперативна інформація використовується як для фінансового, так і для управлінського

Кириченко Олександр Анатолійович, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри інвестиційного бізнесу Університету економіки і права «КРОК», м. Київ; Кудря Ігор Вікторович, аспірант кафедри інвестиційного бізнесу Університету економіки і права «КРОК», м. Київ.

© О.А. Кириченко, І.В. Кудря, 2010

обліку, чим усувається необхідність додаткового збору даних; дані фінансового і управлінського обліку використовуються для ухвалення рішень. Таким чином, управлінський облік виник не як альтернативний вид, який протистоїть або відміняє фінансовий облік, а як доповнення до нього. Враховуючи те, що завдання управлінського обліку пов'язані з передбаченням дій, явищ, процесів, а фінансовий фіксує ці дії, явища або процеси, які відбулися, між цими підсистемами обліку не стільки подібних рис, скільки відмінностей, тому можна говорити про дві підсистеми обліку, взаємозв'язані між собою, які відповідають на потреби управління економічною безпекою підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Світова економічна криза і посилення економічної конкуренції вимагає суворішого контролю за економічною діяльністю підприємств. Тому увага переноситься на процес виникнення витрат виробничих ресурсів і формування собівартості виробленої продукції у системі економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності. Незважаючи на велику кількість публікацій на ці теми відомих вчених Ф.Ф. Бутенця, С.Ф. Голова, В.М. Геєця, М.П. Денисенко, М.М. Єрмошенка, В.І. Єфіменко, О.І. Захарова, О.А. Кириченка, Т.Т. Ковальчука, М.Г. Чумаченко, Л.Г. Шамаєвої, Г.К. Ялового, ніхто з них не розглядав у комплексі вищезазначену проблем [3, 6, 11, 12, 14, 17, 18, 20, 21]. Крім того, поза увагою залишилися теорія і методологія управління виробничими витратами у контексті її внутрішніх і зовнішніх економічних загроз. Усе це і визначило актуальність нашої статті.

Формулювання цілей статті

Мета статті полягає у визначенні ролі і місця управлінського обліку в системі економічної безпеки підприємства та розробленні шляхів його удосконалення як важливого чинника підвищення ефективності економічної безпеки.

Виклад основного матеріалу дослідження

Формування управлінських витрат та технології управлінського обліку в системі економічної безпеки підприємства обумовлено рядом організаційно-економічних чинників, які неможливо врахувати. Управлінський облік вимагає в першу чергу організації аналітичної бухгалтерії, функцією якої є: визначення витрат на виробництво і собівартість виробів; розрахунок фінансових результатів виробленої продукції; облік витрат щодо центрів і сфер відповідальності.

Необхідно зазначити, що свій початок управлінський облік бере в калькуляційній бухгалтерії, але деякі автори, у тому числі й автори підручників, визначають управлінський облік як облік витрат і калькуляцію з акцентом на ухвалення управлінських рішень [2, 10]. Виникнення управлінського обліку пов'язане з тим переломним моментом у розвитку обліку, коли на підприємствах по центрах відповідальності стали планувати не лише витрати, але й прибутки, а потім поширили планування по центрах відповідальності на усю діяльність підприємства. Сьогодні можна виділити такі основні етапи становлення і розвитку управлінського обліку: формування системи *standard cost*; введення в аналіз поняття «порог рентабельності»; формування системи *direct – costing* [12]; застосування економіко-математичних методів і техніки імітаційних розрахунків; поширення електронної обчислювальної техніки; розвиток кібернетики, загальної теорії систем і загальної теорії управління; переміщення акценту з поведінки окремої людини на поведінку організації в цілому. В країні з розвинутою ринковою економікою облік витрат на виробництво і калькулювання собівартості продукції виділений в управлінський облік, покликаний

дати інформацію для управління собівартістю продукції фахівцям і адміністрації організації і його підрозділам. Досліджуючи проблему управлінського обліку, деякі автори ніяк не відділяють облік витрат на виробництво і калькулювання собівартості продукції в окремий виробничий облік [7, 11]. Дослідження цієї проблеми привели до висновку, що виділення управлінського обліку вплинуло на розвиток науки управління виробництвом та відповідно управління економічною безпекою підприємства. На нашу думку, попередники управлінського обліку ховаються в глибині віків і нараховують, як мінімум, трьох попередників: першим попередником управлінського обліку вважається поява аналітичного обліку, який з'явився ще в давнину; другим попередником управлінського обліку був камерний облік як комплекс складання кошторисів, обліку і аналізу відхилень від кошторисів безпосередньо на рахунках; третім попередником сучасного управлінського обліку є розвиток методів управління індустріальним виробництвом [18]. На цій основі можемо дати визначення, сформульоване ще в 1997 році: управлінський облік – це система збору, планування, контролю, аналізу даних про витрати і результати господарської діяльності в розрізі, необхідному для управління об'єктами, оперативного прийняття на цій основі різних управлінських рішень у цілях оптимізації фінансових результатів діяльності підприємства [11]. Область і зміст управлінського обліку все більше розширюються від обліку витрат і калькулювання собівартості до виробничого обліку в цілому, а потім і до збору і аналізу усієї інформації, корисної для ухвалення рішень, у тому числі виробничої і фінансової, внутрішньої і зовнішньої. Управлінський облік (і аналіз) – «слуга» управління, але і саме управління стає об'єктом управлінського обліку і аналізу [9]. Управлінський облік охоплює усі види облікової інформації, необхідної для управління в межах самої організації. Частиною загальної сфери управлінського обліку є виробничий облік, під яким, як правило, розуміють облік витрат виробництва і аналіз даних про економію або перевитрату порівняно з даними за попередні періоди, прогнозами і стандартами [10].

Підсумовуючи вищезазначене, необхідно навести висловлювання МакФарланда у спеціальному дослідженні з управлінського обліку: «Колишні менеджери сильно поклалися на інтуїцію і на особисту спостережливість обмежених фінансових даних, які можна було отримати з бухгалтерських звітів. Але в сучасний період функції збору, аналізу та інтерпретації широкого кола економічної інформації передано бухгалтерам» [21]. До цього необхідно додати, що бухгалтери управлінського обліку повинні розробляти таку інформацію на основі первинних даних виробництва.

У той самий час важливо звернути особливу увагу на розширення підходу до проблеми, яка визначається відділенням управлінського обліку від виробничого. У вітчизняній літературі цей підхід здійснив професор С.Ф. Голов, автор основного підручника з управлінського обліку [6]. Він відокремив виробничий облік від управлінського: «в процесі розвитку управлінського обліку змінюється і трактування обліку витрат (виробничого обліку)». У сучасній літературі існують різні підходи в трактуванні співвідношення понять «виробничий облік» і «управлінський облік». Інші фахівці розглядають виробничий облік як найважливішу складову частину управлінського обліку. У свою чергу, К. Друрі [12] вважає, що виробничий облік забезпечує збір даних для визначення собівартості запасів, що необхідно для складання фінансової звітності і визначення порогів економічної безпеки підприємства. Проте останніми роками простежується тенденція трактування виробничого обліку як джерела даних про витрати, які використовуються як в управлінському, так і у фінансовому обліку (рис. 1).

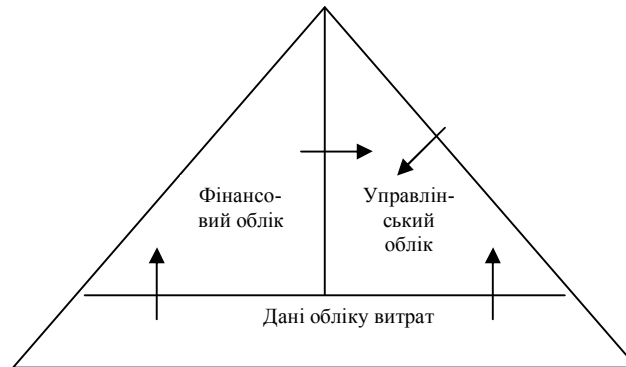

Рис. 1. Взаємозв'язок обліку витрат (виробничого обліку), фінансового і управлінського обліку в системі економічної безпеки підприємства (розроблено авторами на базі [12])

Необхідно зазначити, що К. Дурі єдиний серед зарубіжних авторів підручників з управлінського обліку, який висловив обережний сумнів про відмінність виробничого і управлінського обліку: «На цьому етапі доцільно зробити відмінність між обліком витрат і управлінським обліком. Облік витрат пов'язаний з калькуляцією і обліком витрат для оцінювання собівартості товарно-матеріальних запасів і здійснюється для задоволення вимог звітів для зовнішніх структур і виміру прибутку для внутрішніх цілей, тоді як управлінський облік призначений для надання відповідної інформації, необхідної менеджерам для ухвалення рішень, планування, здійснення контролю і оцінювання показників функціонування. З аналізу спеціальної літератури зрозуміло, що відмінність між обліком витрат і управлінським обліком досить розпливчата, причому деякі автори посилаються на окремі аспекти, пов'язані з ухваленням рішень, використовуючи для цього термін «облік витрат», а інші роблять те саме, посилаючись при цьому на «управлінський облік»; тобто обидва терміни часто застосовуються як синоніми. У цій книзі не робиться спроб розрізнити ці терміни [12].

Якщо виходити з наведених визначень, у вітчизняному підході облік виробничих витрат і калькулювання собівартості продукції розглядаються як одне поняття. У нормативній літературі застосовувалася єдина класифікація методів обліку витрат і калькулювання фактичної собівартості продукції. Так, у Типовому положенні з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості і в Методичних рекомендаціях з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості визначаються позамовний, попередільний і нормативний методи обліку витрат і калькулювання собівартості продукції.

Управлінський облік є продовженням виробничого обліку, останній є його основою. Це необхідно підкреслити, тому що управлінський облік без виробничого обліку втрачає зв'язок з бухгалтерським обліком і перетворюється на оперативний облік підприємства. В зв'язку з цим заслуговує на увагу стаття з питань управлінського обліку професора Б.І. Валуєва [4], де порушені проблеми поділу бухгалтерського обліку на фінансовий і управлінський, розширене тлумачення змісту управлінського обліку, існування оперативного і статистичного обліку на підприємстві. Перелік принципів і зміст (концепції) управлінського обліку, співвідношення управлінського обліку і контролінгу, організаційних і структурних рішень, сприйняття управлінського обліку

Розділ 4 Макроекономічні механізми

керівництвом підприємства, організаційної структури підприємства в умовах створення управлінського обліку [4]. Серед питань Б.І. Валуєва [4] є і питання, яке стосувалося його пропозицій у радикальній зміні організаційної структури економічних служб підприємства. Його пропозиція зводилася до ліквідації на підприємстві відділів планування, праці і заробітної плати, фінансового, бухгалтерії і створення єдиного економічного відділу.

Необхідно зазначити, що в США і ФРН управлінський облік розвивався в умовах зміни структури економічних служб на підприємствах. Ще в 1880 р. була введена посада контролера у залізничній компанії Atchison, Topesa and Santa Fe Railroad, а в 1892 р. – в компанії General Electric. Але широкий розвиток служби контролера не спостерігався тривалий час. Лише після подолання Великої депресії служби контролера створюються на багатьох підприємствах США. Під впливом економічної кризи 1931 року в США створюється громадський Інститут контролерів Америки, який прискорив процес створення на підприємствах служби контролера. У 1962 р. Інститут контролерів Америки перетворений в Інститут фінансових керівників, який охопив усю економічну діяльність корпорацій і фірм. У 1962 р. Інститут фінансових керівників розробив коло завдань контролера (рис. 2) і скарбника (рис. 3). Зміст цих завдань охоплює, по суті, коло завдань економічної діяльності підприємства [15].

Завдання контролера з класифікації Інституту фінансових керівників (1962 р.)	
1.	Планування Складання, координація і реалізація планів підприємства як інтегрованої частини менеджменту при контролі господарської діяльності. Планування охоплює плани прибутку, програми інвестицій і фінансування, плани збуту, бюджети накладних витрат і нормативи витрат
2.	Складання та інтерпретація звітів Порівняння фактичних результатів із плановими і нормативними, складання звітів, а також коментарів до них для усіх сфер менеджменту і власників капіталу. Ця функція включає визначення принципів бухгалтерського обліку і балансової політики, координацію систем і процесів, а також підготовку і обробку необхідних даних, складання спеціальних звітів
3.	Оцінка і консультування Консультування з усіма менеджерами, відповідальними за розроблення директив і їх виконання в різних підрозділах підприємства, якщо йдеться про досягнення поставлених цілей і дівість цих директив, а також про організаційні структури і процеси
4.	Питання оподаткування Розроблення і застосування принципів і методів податкової політики
5.	Складання звітів для державних служб Контроль і координація складання звітів для державних служб
6.	Забезпечення збереження майна Внутрішній контроль і ревізія, а також спостереження за страхуванням повинні гарантувати збереження майна підприємства
7.	Народногосподарські дослідження Постійне вивчення розстановки економічних і соціальних сил і впливів державних служб, а також оцінка їх можливих дій на діяльність підприємства

Рис. 2. Завдання контролера (розроблено авторами на основі [15])

Завдання скарбника з класифікації Інституту фінансових керівників (1962 р.)	
1.	Залучення капіталу Розроблення і реалізація програм із забезпечення підприємства капіталом, включаючи проведення переговорів і підтримку необхідних фінансових зв'язків
2.	Зв'язок з інвесторами Створення і підтримка ринку цінних паперів підприємства, а також підтримка відповідних контактів з інвестиційними фондами, банками, фінансовими експертами та акціонерами
3.	Короткострокове фінансування Виявлення і збереження таких джерел покриття поточної короткострокової потреби в кредитах підприємства, як банки й інші кредитні інститути
4.	Зв'язки з банками і фінансовий контроль Дотримання банківських угод, контроль за грошима фірми й цінними паперами, найбільш вигідне їх розміщення. Відповідальність за фінансові питання в угодах з нерухомості
5.	Кредитори і дебітори Поточний контроль, спостереження за наданням кредитів клієнтам і отриманням платежів від дебіторів відповідно до термінів оплати, що настали, включаючи контроль спеціальних угод з фінансування продажів (платежі при продажі на виплат, орендна плата)
6.	Капіталовкладення Доцільне розміщення капіталу підприємства, а також розроблення і координація принципів вкладення капіталу до пенсійних фондів або інші подібні способи використання капіталу
7.	Страховання Турбота про необхідне і достатнє страхування

Рис. 3. Завдання скарбника (розроблено авторами на основі [15])

Як показує перелік завдань контролера, в його юрисдикцію входить планування, яке охоплює усі розділи плану діяльності підприємства.

Необхідно підкреслити, що до наступного кола завдань контролера включена відповідальність за створення і експлуатацію комп'ютерної системи обробки інформації в частині економічних завдань. Абсолютно очевидно, що при впровадженні в компаніях і на підприємствах організаційної структури, яка б включала контролера і скарбника, багато нинішніх проблем управлінського обліку відпали б. Адже в службі контролера виконуються функції бухгалтерського і статистичного обліку, планування діяльності підприємств, складання і інтерпретації (аналізу) звітів. У сукупності служби контролера і скарбника забезпечують виконання усієї сукупності завдань економічної роботи на підприємстві. Слід запропонувати, щоб у недалекому майбутньому провести експерименти перебудови організаційних структур підприємств із введенням служб контролера і скарбника в Україні.

Зрозуміло, впровадження такої (чи подібної) організаційної структури управління підприємством є завданням тривалого періоду. Але прагнути до цього необхідно, оскільки одним з основних завдань впровадження названої організаційної структури управління є підготовка кадрів вищої спеціалізації, що відповідають завданням

Розділ 4 Макроекономічні механізми

контролерів і скарбників на підприємствах, а відповідно посилення економічної безпеки підприємства та підвищення рівня її ефективності.

Важливим є висновок, що якщо раніше управлінський облік був зорієнтований на управління виробництвом, то тепер він неухильно перетворюється на стратегічний управлінський облік та важливу частину системи економічної безпеки підприємства. Стратегічний управлінський облік (Strategic Managerial Accounting) – це система управлінського обліку, спрямована на ухвалення стратегічних управлінських рішень та підвищення ефективності економічної безпеки [6]. Для визначення місця стратегічного управлінського обліку необхідно розглянути завдання і зміст стратегічного управління. Можна визначити п'ять завдань стратегічного управління (рис. 4).

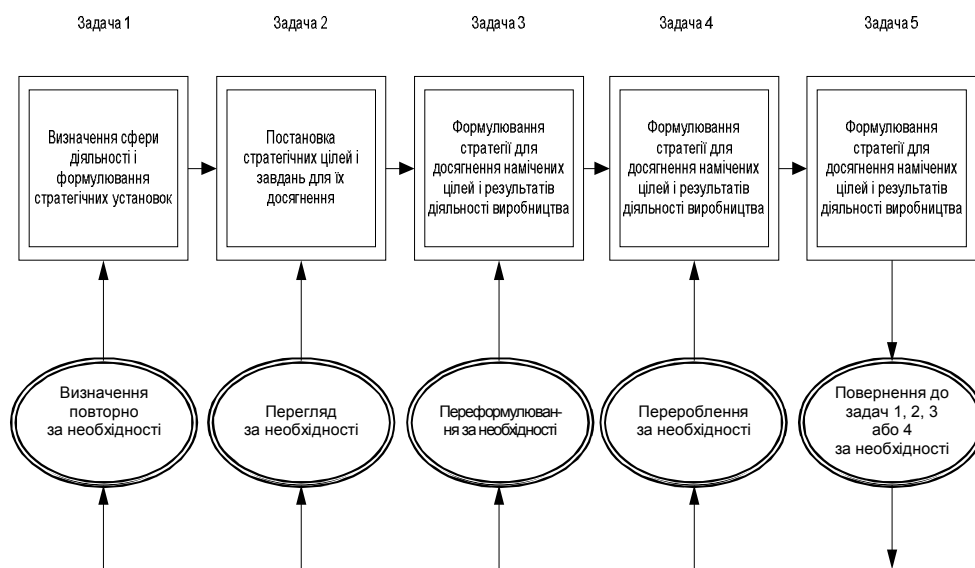

Рис. 4. П'ять завдань стратегічного менеджменту (розроблено авторами на основі [14])

Отже, процес стратегічного управління складається із п'яти наступних завдань із зворотним зв'язком, який дозволяє цей процес постійно удосконалювати.

Розглянувши детально кожне завдання, звертаємо особливу увагу на зміст стратегії підприємства (компанії). Вони характеризують десять елементів стратегії (рис. 5). Ці елементи визначають дії і підходи, які в сукупності визначають стратегію компанії.

Процес стратегічного аналізу простий і є рядом переходів від одного раціонального послідовного кроку до іншого. По суті, спочатку розробляється формулювання місії, потім відразу ж вивчаються умови зовнішнього середовища, включаючи розгляд відомих і потенційних конкурентів. Потім аналізуються ланцюжки збільшення цінності підприємств, у яких береться участь, на випадок, якщо приймається рішення посилити вплив і владу в галузі, поглинувши деякі з цих підприємств після того, як визначиться стратегія. І саме тут виникає проблема поширення стратегії розвитку на стратегію економічної безпеки підприємства. Потім відповідно необхідно об'єктивно оцінити сильні, нейтральні і слабкі сторони, при цьому не забуваючи про оцінку

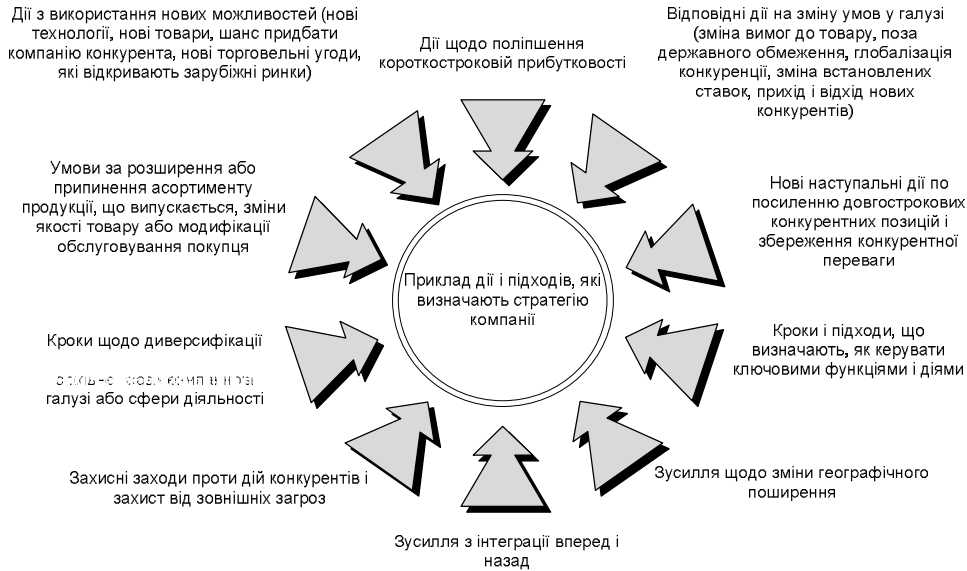

Рис. 5. Елементи стратегії компанії (розроблено авторами на основі [14, 15])

культури, яка є ключовим механізмом, що регулює діапазон моделей поведінки в організації. Потім дається визначення довгострокової стратегії, яку необхідно і доцільно впровадити. На цьому етапі необхідно розробити усі необхідні поправки для внесення до структури. Треба звести їх число до мінімуму, тому що такі поправки можуть виявитися згубними для економічної безпеки підприємства і травмувати людей. І, нарешті, вибираються тактика і короткострокові плани на майбутні рік-два. Це необхідно робити щорічно, як і перевірку на предмет змін у довкіллі, здатних зумовити великомасштабні зміни в загальній стратегії (рис. 6).

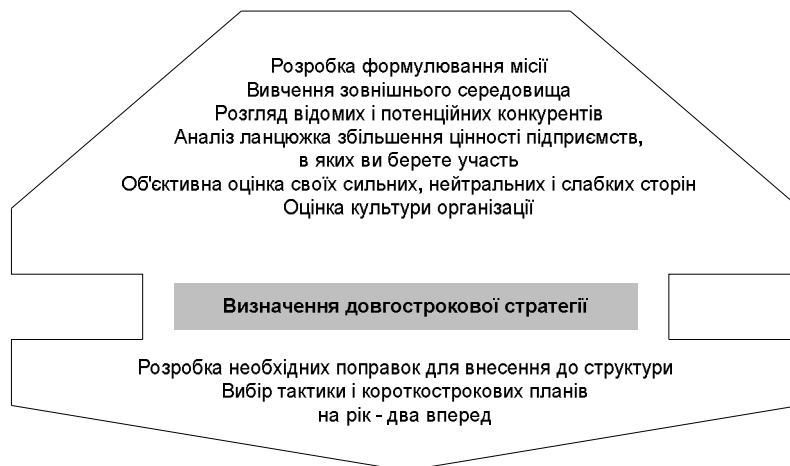

Рис. 6. Методологія розроблення стратегії (розроблено авторами на основі [14, 15, 20])

До цього необхідно додати, що навіть етап стратегічного бізнес-планування не становить рутинного процесу за задалегідь заготовленими даними.

Висновки

Аналіз досліджень із стратегічного управлінського обліку в системі управління економічною безпекою підприємства дозволяє зробити висновок про те, що рекомендації із стратегічного управлінського обліку розробляються без урахування реальних потреб фахівців з розроблення безпекової стратегії компанії, стратегічного планування і управління, і, що найголовніше, практичні розробники стратегії і стратегічних планів не чекають допомоги авторів монографій та підручників з управлінського обліку та економічної безпеки.

Проведене дослідження стану управлінського обліку в Україні в системі економічної безпеки і в інших країнах призводить до висновку про те, що сучасний стан можна характеризувати як кризовий. Це означає, що потрібні планомірні дії. Виникнення такого стану пояснюється двома основними причинами.

Управлінський облік на підприємствах виник на основі бухгалтерського виробничого обліку, системного доповнення його нормуванням витрат, планування собівартості продукції, аналізу витрат і собівартості продукції, підготовки проектів управлінських рішень, пов'язаних із витратами, собівартістю і рентабельністю виробництва і окремих виробів. Але в міру розвитку управлінського обліку первинна його база поступово доповнювалася іншими об'єктами під приводом того, що «управлінський» облік повинен відповідати на всі запитання управління економічною безпекою. Базисний виробничий облік підприємства доповнювали обліком постачальницько-збутових операцій, інвестиційної діяльності, обліком запасів. Ці доповнення супроводжувалися відходженням від принципів бухгалтерського обліку, що зазначено в пропозиціях про виділення виробничого обліку з управлінського обліку. Управлінський облік ставав оперативним обліком, позбавленим принципів бухгалтерського обліку.

Потім за ініціативи працівників фінансово-економічних служб дослідники зайнялися проблемами стратегічного управління підприємством та його безпекою, при чому «модний» напрям здійснився без глибокого вивчення практики і теорії стратегії економічної безпеки і стратегічного управління. Замість системного підходу до розроблення стратегії економічної безпеки, планування і управління розроблялися інструменти стратегічного управління економікою та фінансами. Усі ці розробки, на жаль, виявилися теоретичною моделлю управління витратами в системі економічної безпеки підприємства і не можуть бути використані як діючі методи управління економічною безпекою без спроби перевірки їх на практиці.

1. *Бухгалтерський управлінський облік* : підручник / [Ф. Ф. Бутинець, Т. В. Давидюк., Н. М. Малуґа, Л. В. Чижевська]. – Житомир : ПП «Рута», 2005. – 480 с.
2. *Бутинець Ф. Ф.* Моделі і методи прийняття рішень в аналізі та аудиті / Ф. Ф. Бутинець, М. М. Шигун. – Житомир : ПП «Рута», 2004. – 352 с.
3. *Бутинець Ф. Ф.* Бухгалтерський облік в Україні : монографія / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир : ЖДТУ, 2003. – 524 с.
4. *Валуєв Б. І.* Управлінський облік: десять питань, на які немає відповіді / Б. І. Валуєв // Вісник ЖДТУ. Економічні науки. – 2003. – № 1(23). – С. 60–65.
5. *Тіньова* економіка: сутність, особливості та шляхи легалізації / [З. С. Варналій, А. Я. Гончарук, Я. А. Жаліло та ін.]. – К. : НІСД, 2006. – 576 с.
6. *Голов С. Ф.* Управлінський облік : підручник / С. Ф. Голов. – [4-те вид.]. – К. : Лібра, 2008. – 704 с.
7. *Голов С. Ф.* Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку : монографія / С. Ф. Голов. – К. : Центр навчальної літератури, 2007. – 523 с.

8. Голов С. Ф. Управленческий бухгалтерский учет / С. Ф. Голов. – К. : СКАРБИ, 1998. – 384 с.
9. Голов С. Ф. Управлінський облік : підручник / С. Ф. Голов. – К. : Лібра, 2003. – 704 с.
10. Голов С. Ф. Фінансовий та управлінський облік / С. Ф. Голов, В. І. Єфіменко. – К. : ТОВ «Автоінтерсервіс», 1996. – 544 с.
11. Грещак М. Г. Управління витратами : навч. посіб. / [М. Г. Грещак, В. М. Гордієнко, О. С. Коцюба та ін.] ; за заг. ред. М. Г. Грещака. – К. : КНЕУ, 2008. – 264 с.
12. Друри К. Управленческий и производственный учет. Вводный курс : учебник для студентов вузов / К. Друри. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2005. – 735 с.
13. Друри К. Управленческий и производственный учет : учебник / К. Друри ; пер. с англ. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 1071 с.
14. Економічна безпека суб'єктів господарської діяльності в умовах глобальної фінансової кризи : монографія / [О. А. Кириченко, І. А. Білоусова, В. С. Сідак та ін.]. – К. : Дорадо-альянс, 2010. – 437 с.
15. Майер Э. Контроллинг как система мышления и управления / Э. Майер ; пер. с нем. Ю. Г. Жукова ; под ред. С. А. Николаевой. – М. : Финансы и статистика, 1993. – 94 с.
16. Николаева С. А. Принципы формирования и калькулирования себестоимости / С. А. Николаева. – М. : Аналітика-Пресс, 1997. – 144 с.
17. Управленческий учет: официальная терминология СИМА ; пер. с англ. – М. : ИД ФБК-ПРЕСС, 2004. – 200 с.
18. Управленческий учет : уч. пособие ; под ред. А. Д. Шеремета. – М. : ФБК-ПРЕСС, 1999. – 512 с.
19. Чумаченко М. Г. Облік і аналіз у промисловому виробництві США / М. Г. Чумаченко. – М. : Фінанси, 1971. – 240 с.
20. Чумаченко М. Г. Проблеми бухгалтерського обліку в управлінні підприємством / М. Г. Чумаченко // Управление экономикой переходного периода. – Донецк : ИЭП НАНУ, 1997. – С. 5–31.
21. McFarland W. B. Concepts for Management Accounting / W. B. McFarland. – New York : National Assotiation of Accountants, 1966. – 166 p.

Отримано 25.04.2010 р.

А.А. Кириченко, И.В. Кудря
Обеспечение экономической безопасности предприятия
на базе совершенствования управленческого учета

В статье исследованы проблемы экономической безопасности субъектов хозяйственной деятельности с точки зрения использования эффективных технологий. К таким эффективным технологиям мы относим управление расходами на базе управленческого учета. Раскрыты этапы развития и становления управленческого учета, его связь с экономической безопасностью предприятия и пути совершенствования управленческого учета как предпосылки обеспечения экономической безопасности предприятия.

Ключевые слова: экономическая безопасность предприятия, управление затратами, управленческий учет, себестоимость, контроллинг.

О.А. Kirichenko, I.V. Kudrya
Providing of economic security of enterprise is on the base of perfection administrative account
In the article the problems of economic security of economic activity subjects are explored from the point of view of effective technologies. It is defined the effective technology as a management charges on the base of administrative account. The stages of development of administrative account, its cooperation with economic security of enterprise and ways of its perfection in the system of administrative account are exposed, as pre-conditions of enterprise economic security providing.

Keywords: economic security of enterprise, management, administrative account, prime price, expenses, controlling.